

23. mars 2011

Statsminister Jens Stoltenberg
Finansminister Sigbjørn Johnsen
Fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen
Forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland
Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete
Landbruks- og matminister Lars Peder Brekk
Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim
Nærings- og handelsminister Trond Giske
Olje- og energiminister Ola Borten Moe
Samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa
Utenriksminister Jonas Gahr Støre

INNSPILL TIL KLIMAMELDINGEN

Innledning og hovedkrav

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom ser med bekymring på verdenssamfunnets og Norges innsats for å hindre alvorlige klimaendringer. Innsatsen står i sterk kontrast til utfordringene, som ser ut til å være enda mer alvorlige enn hva som har vært kjent tidligere. Vi har derfor store forventninger til at klimameldingen konkretiserer hvordan Norge skal nå målet om å redusere utslippene av klimagasser med 15–17 mill. tonn CO₂ i 2020 i forhold til referansebanen i perspektivmeldingen i 2007 og de sektorvise målene i den forrige klimameldingen.

Viktigste grep i klimapolitikken må være kombinasjonen av å gjøre det dyrere og vanskeligere å slippe ut klimagasser og samtidig bruke mer penger på utslipps-reducerende tiltak og langsiktige investeringer i et lavenergi- og lavutslippssamfunn.

Det er samtidig viktig å være klar over at en stor del av utslipp relatert til nordmenns forbruk hører til på andre lands utslippsregnskap (eller ikke på noe lands regnskap, slik som internasjonal luftfart og sjøfart). Dette er en viktig grunn til at Norge bør bruke betydelige midler på utslippsreduksjoner i andre land, i tillegg til å kutte hjemme. Det er også viktig at utslippsreducerende tiltak i Norge ikke fører til nevneverdige økte utslipp andre steder.

Klimaendringene vil ha dramatiske konsekvenser for naturmangfoldet. Hensynet til artsmangfoldet er en meget viktig grunn til at Norge og resten av verden må jobbe knallhardt for å innfri 2-gradersmålet. Samtidig må vi unngå klimatiltak som fører til vesentlige skader på naturmangfoldet. Direktoratet for naturforvaltning har publisert et notat¹ som nettopp peker på konflikter mellom klimatiltak i Klimakur og naturmangfoldet, der tiltak for økt uttak av biomasse er blant dem som kan gi store potensielle konflikter.

For å oppnå utslippsmålene, og for å styrke norsk klimapolitikk, vil vi framheve følgende tiltak og virkemidler:

- Norges klimamål økes til 40 prosents reduksjon i 2020 sett i forhold til 1990-nivå. To tredeler av utslippskuttene må tas i Norge, og de sektorvise utslippsgrensene

¹ Se notatet "Tiltak i Klimakur 2020 – vurdering av potensiell påvirkning på naturmangfold og andre viktige miljøverdier" fra Direktoratet for naturforvaltning (DN), 2011:
<http://www.dirnat.no/multimedia/48165/DN-vurdering-av-Klimakur-2020.pdf&contentdisposition=attachment>

for 2020 som ble etablert i forrige klimamelding, må være førende for sektorpolitikken.

- Det må settes et mål om energieffektivisering på 10 TWh i byggsektoren og 20 prosent i industrien innen 2020, i tråd med Lavenergiutvalgets anbefalinger. Økte tilskudd til forbrukere og industri kan finansieres gjennom et ekstra påslag i nettariffen.
- Fossil energi til oppvarming av bygg må fases ut innen 2020 gjennom økt CO₂-avgift og forbud.
- Det trengs langt kraftigere belønningsordninger for å få kommunene til å føre en arealpolitikk som reduserer transportbehovet og ta i bruk restriktive grep som flytter transporten fra privatbil til kollektivtransport, sykling og gange. Investeringene må vris fra motorveitbygging og flyplassutvidelser til storsatsing på konkurransedyktig jernbane for både person- og godstransport.
- I petroleumssektoren bør det innføres et femårig moratorium på utvinningstillatelser på norsk sokkel.
- For industri og eksisterende gasskraftverk må det stilles krav og tas i bruk virkemidler som sikrer CO₂-håndtering (fangst og lagring) fra store punktutslipp. Det må lages en plan for CO₂-håndtering av store punktutslipp i industrien.
- Som generelt virkemiddel bør CO₂-avgiften økes vesentlig, til 1000 kroner per tonn. Høy avgift bør gjelde i hvert fall transportsektoren (inkludert luftfart), petroleumssektoren og oppvarming. Differensiert CO₂-avgift kan være riktig for å hindre karbonlekkasje, og for å få til større endringer der klimavennlige alternativer er lett tilgjengelig, f.eks. for oppvarming.

Norges klimamål

Ifølge FNs klimapanel må den rike delen av verden redusere sine utslipp med 25–40 prosent innen 2020 dersom temperaturen ikke skal stige mer enn 2,0–2,4 grader.² For å sikre at temperaturstigningen holdes under to grader, som vedtatt på Cancun-toppmøtet, bør altså den rike delen av verden redusere sine klimagassutslipp med minst 40 prosent.

Regjeringen lovte i forbindelse med København-toppmøtet å øke Norges klimamål for 2020 til 40 prosent reduksjon i forhold til 1990-nivå, dersom det kunne bidra til en ambisiøs internasjonal klimaavtale der de store utslippslandene påtar seg konkrete utslippsforpliktelser. Cancun-toppmøtet i desember 2010 vedtok at de industrialiserte landene burde øke sine utslippsmål som en del av de videre forhandlingene om en ny internasjonal klimaavtale. For å følge opp denne viktige delen av enigheten i Cancun, og legge press på andre industrialiserte land, må Norge øke sitt klimamål til 40 prosent.

De sektorvise målene fra den inneværende klimameldingen må oppfylles. Da referansebanen i Klimakur er noe justert fra nasjonalbudsjettet i 2007, vil innsatsen måtte styrkes betraktelig, særlig innen petroleum og energi, for at målene skal nås. Se tabellen under, som viser reduksjonsmålet i inneværende klimamelding og tilhørende utslippsgrense i 2020 samt framskrivningene som er presentert i Klimakur.

Sektor	Reduksjonsmål	Utslippsgrense 2020*	Framskrivning Klimakur	Nødvendig reduksjon
Petroleum og energi	3–5 Mt	11,0–13,0 Mt	19,1 Mt	6,1–8,1 Mt
Transport	2½–4 Mt	17,0–18,5 Mt	19,1 Mt	0,6–2,1 Mt
Industri	2–4 Mt	12,1–14,1 Mt	15,2 Mt	1,1–3,1 Mt
Primærnæringer og avfall	1–1½ Mt	3,9–4,4 Mt	5,2 Mt	0,8–1,3 Mt

*Sektorvise mål sammenliknet med referansebanen fra nasjonalbudsjettet i 2007

² Se: http://naturvernforbundet.no/klima/fakta_om_klimaproblemet/bakgrunn-hvor-mye-maa-utslippene-reduseres-article82-751.html

Etablere system for resultatoppfølging

I vedtaket fra Cancun-toppmøtet ble det bestemt at alle industriland skal sende inn "biennial reports on their progress in achieving emission reductions, including information on mitigation actions to achieve their quantified economy-wide emissions targets and emission reductions achieved, projected emissions and on the provision of financial, technology and capacity-building support to developing country Parties".³

Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) har foreslått å etablere et klimakompass, et system for bedre resultatoppfølging av målene i klimapolitikken. Dette vil være en naturlig og helt nødvendig oppfølging av Cancun-vedtaket. I tillegg til at Norge hvert andre år må sende inn informasjon om hvordan vi ligger an med å nå klimamålene, utslippsprognoser og informasjon om støtte vi gir til utviklingsland, må klimakompasset inkludere vurderinger av tiltak og virkemidler.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener det er svært viktig med en bedre oppfølging av Norges klimapolitikk. Et verktøy slik Klif har foreslått, kan gi informasjon om hva som fungerer og hvilke grep som må gjøres for at Norge når klimamålene.

Energieffektivisering – det viktigste klimatiltaket

Naturvernforbundet har lenge framhevet energieffektivisering i bygg som et sentralt og svært effektivt klimatiltak. Klimakurs sektorrapport om bygg viser at det er mulig å kutte størsteparten av klimagassutslippene fra bygg innen 2020, og at det lønner seg å satse på helhetlige lavenergiløsninger.

I Norge mangler vi et mål for energieffektivisering. Et slikt mål vil være et viktig bidrag for å omstille Norge til et fossilfritt samfunn. Energieffektivisering er en viktig forutsetning for å få tilstrekkelig med klimavennlig kraft og varme bl.a. til utslippreduksjoner i transportsektoren, industrien og petroleumssektoren. Frigjort norsk kraft kan også bidra til utslippsreduksjoner i våre naboland.

Rapporten "Krafttak for riktig kraftbruk" fra Naturvernforbundet, NITO og Norsk Industri⁴ viser at Norge vil kunne få et stort kraftoverskudd i framtida, med mindre det tas grep for å erstatte fossil energi med kraft og/eller øke industriproduksjonen. Det viktigste grepet for å øke krafttilgangen er energieffektivisering. Rapporten peker på at energieffektivisering og konvertering fra fossil energi vil kunne kutte Norges klimagassutslipp med 10 mill. tonn CO₂-ekvivalenter innen 2020, sett i forhold til referansebanen. I tillegg kommer globale utslippskutt som kan oppnås gjennom eksport av kraft eller kraftkrevende varer og tjenester.

Riksrevisjonens gjennomgang viser at Enovas resultater ikke er i nærheten av målene som er satt for fornybar energi og energisparing. Det er tydelig at det trengs nye virkemidler. Hvite sertifikater er et virkemiddel som fremmer energieffektivisering. Det er en ordning hvor det utstedes et hvitt sertifikat som dokumentasjon på en gitt mengde spart energi som følge av et energieffektiviseringstiltak. Enkelte aktører forpliktet til å gjennomføre tiltak som sparer energi tilsvarende et mål myndighetene setter. Myndighetene bestemmer hvilke aktører som skal forpliktet og hvilke sektorer som skal inngå i ordningen. Aktører som forpliktet kan være nettselskapene, energiselskapene eller kommunene.

³ "Draft decision -/CP.16: Outcome of the work of the Ad Hoc Working Group on long-term Cooperative Action under the Convention":

http://unfccc.int/files/meetings/cop_16/application/pdf/cop16_lca.pdf

⁴ Se rapporten "Krafttak for riktig kraftbruk" (2010) fra Norges Naturvernforbund, NITO og Norsk Industri:

<http://naturvernforbundet.no/getfile.php/Dokumenter/rapporter/2010/Kraftrapport%20full%20versjon%20250910%20Endelig.pdf>

Inntil hvite sertifikater eventuelt er innført, må støttebeløpet til energisparing økes og støtteprosedurene forenkles og gjøres forutsigbare for forbrukerne.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom krever at:

- Lavenergiutvalgets anbefaling om å redusere byggsektorens energiforbruk med 10 TWh innen 2020 og halvere forbruket innen 2040 implementeres i klimameldingen⁵
- Det må brukes 1,4–2,1 mrd. kroner årlig på energisparetiltak i byggsektoren, i tråd med Arnstad-utvalgets anbefaling⁶, som kan finansieres gjennom et påslag i nett tariffen på 2–3 øre/kWh. Dette betyr at støttesatsene fra Enova må økes og kravene senkes
- Søknadsprosessen hos Enova forenkles, og at det blir faste støttesatser differensiert på tiltakstype
- Enova kan gi støtte til enøk-rådgivning i kommunene og ikke kun gi generelle råd
- Lavenergiutvalgets anbefaling om 20 prosent spesifikk energieffektivisering i industrien, utover generell teknologiutvikling, implementeres i klimameldingen⁵
- Enova må få 1 mrd. kroner årlig til energieffektivisering i industrien, som foreslått av innsatsgruppa i Energi21, i tillegg til at det må satses på pilot- og demonstrasjonsanlegg for om lag 600–800 mill. kroner gjennom Enova og Innovasjon Norge⁷
- Det utredes et felles sertifikatmarked for energiproduksjon og energisparing, det vil si at den planlagte elsertifikatordningen også må omfatte energisparetiltak (hvite sertifikater)

Utfasing av fossil energi i bygg

Klimakur viser at det til en relativt lav kostnad er mulig å fjerne størstedelen av klimagassutslippene fra bygg innen 2020. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at all fossil oppvarming må opphøre innen 2020. Det gjelder også innenfor fjernvarme. Mens kravene til energiforsyning i bygninger strammes inn, gjøres det ikke nok for å øke fornybarandelen i fjernvarmeanleggene. Det må derfor bli langt strengere behandling av fjernvarmesøknadene i NVE, og kravene i konsesjonsbehandlingen må samkjøres bedre med teknisk forskrift (TEK). Vi ber Kommunal- og regionaldepartementet arbeide sammen med Olje- og energidepartementet om dette. I oppvarmingssektoren finnes det gode, samfunnsøkonomiske, klimavennlige og fornybare alternativer.

I Klimakur⁸ framheves behovet for flere virkemidler for å redusere utslippene fra byggsektoren:

For utfasing av all olje i boliger og næringsbygg er det tilsvarende nødvendig med regulatoriske grep som gjør at utfasingen går raskere enn den ville gjort av seg selv. Det hurtigste vil trolig være forbud mot fyring med fossile brenslere, men dette virkemiddelet bør også understøttes av økonomiske virkemidler og av kompetansebygging.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom krever at:

- Det settes et mål om utfasing av fossil energi i bygg innen 2020, inkludert i fjernvarmen

⁵ Se side 58 i rapporten "Energieffektivisering" (2009) fra Lavenergiutvalget, oppnevnt av olje- og energiministeren:

http://www.regjeringen.no/upload/OED/Rapporter/OED_Energieffektivisering_Lavopp.pdf

⁶ Se side 56 i rapporten "Energieffektivisering av bygg. En ambisiøs og realistisk plan mot 2040" (2010) fra Arnstad-utvalget, oppnevnt av kommunal- og regionalministeren:

http://www.regjeringen.no/upload/KRD/Vedlegg/BOBY/rapporter/energieffektivisering_av_bygg_rapport_2010.pdf

⁷ Se side 2 i rapporten fra innsatsgruppa for energieffektivisering i industrien i Energi21:

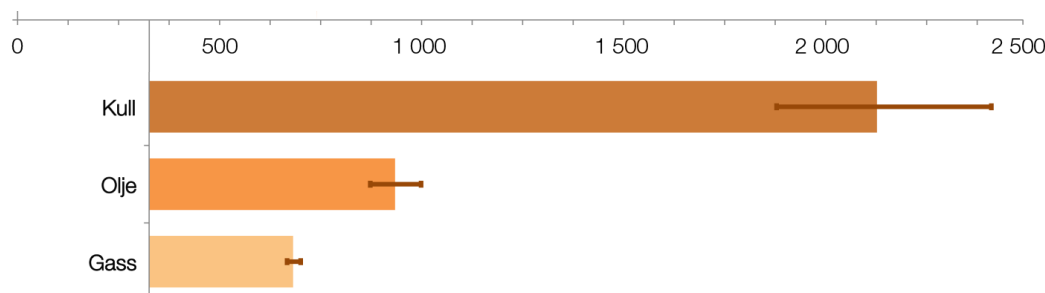
<http://www.energi21.no/servlet/Satellite?c=Page&cid=1253955410657&pagename=energi21%2FHovedsidemal>

⁸ Se side 167 i Klimakurs hoverapport (2010): <http://www.klif.no/publikasjoner/2590/ta2590.pdf>

- Det innføres forbud mot erstatning av gamle oljekjeler med nye i bestående bygg
- CO₂-avgiften på fyringsolje økes med 200 øre per liter og for naturgass med 150 øre per kubikkmeter (Sm³). Det tilsvarer ca. 1000 kroner per tonn CO₂ og vil sørge for at de miljøvennlige alternativene blir mer lønnsomme for brukerne enn hva de er i dag

Opprette petroleumsfrie fiskeriområder og redusere utvinningstempoet på norsk sokkel

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom reagerer på at utvinningstempoet på norsk sokkel ikke blir omhandlet i Klimakur. Vi mener omfattende tildeling av utvinningstillatelser i nye områder på norsk sokkel må oppfattes som en erkjennelse av at Norge ikke støtter opp om 2-gradersmålet. Dette spørsmålet må omtales i den kommende klimameldingen. Tildelingen av utvinningstillatelser er et viktig klimavirkemiddel.

Potensielle utslipp fra påviste, utvinnbare reserver av fossile energiresurser, ut over allerede oppbrukt karbonbudsjett for perioden 2000-2050. Tall i Gt CO₂. Forbehold: Reservestørrelse er ikke justert for forbruk og tilvekst i årene 2007-2009.⁹

All erfaring tilsier at når det er gjort funn av olje eller gass, og de oppdagede ressursene er økonomisk og teknologisk utvinnbare, vil de bli utvunnet. Beregningen av potensielle utslipp i reserver av fossile energiresurser i figuren over viser at dersom all den påviste og utvinnbare fossile energien brennes og karbonet frigjøres til atmosfæren, vil en temperaturstigning på langt over 2 grader være uunngåelig. Innenfor et karbonbudsjett fram til 2050 som gjør det sannsynlig å nå 2-gradersmålet, kan under en firedel av de fossile reservene forbrukes.⁹

Vi mener det må vurderes nye virkemidler for styring av utvinningstempoet på norsk sokkel. Petroleumsfrie områder er et virkemiddel som vil ta havområder ut av konsesjonssystemet, og dermed gi miljøinteressene et bedre og mer effektivt verktøy når en skal regulere utvinningstempoet på norsk sokkel. Petroleumsfrie områder skal kun være til hinder for petroleumsaktivitet, ikke til høsting av fornybare resurser. Virkemiddelet bør forankres juridisk i norsk naturlovgivning.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom foreslår et fem års moratorium på tildeling av nye utvinningstillatelser på norsk sokkel. Det er behov for en omstilling i norsk industri fra fossil energi til fornybare næringer. En periode hvor det ikke tildeles nye utvinnings-

⁹ Kilder:

- IPCC (2006). *IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories*. Utarbeidet av National Greenhouse Gas Inventories Programme, Eggleston H.S., Buendia L., Miwa K., Ngara T., og Tanabe K. (red.). IGES, Japan
- Meinshausen, M et al. (2009). *Greenhouse-gas emission targets for limiting global warming to 2 °C*. Nature 458(7242), s. 1158-1162
- Marland, G. og T. Boden (2009): *CO₂ emissions from fossil fuel and cement*. CDIAC and BP data. Datasett tilgjengelig på internett. Oak Ridge, Tennessee: US Departement of Energy, Oak Ridge National Laboratory
- Global Carbon Project (2009): *Global Carbon Budget 2008*. Datasett og kildeoversikt tilgjengelig på internett: http://lqmacweb.env.uea.ac.uk/lequere/co2/carbon_budget.htm
- IEA (2009). *World Energy Outlook 2009*. Paris: International Energy Agency

tillatelser, kan gi rom for en slik omstilling. Videre må det utarbeides en plan for nedtrapping av aktiviteten på norsk sokkel.

Ordningen for de såkalte modne områdene, "tildeling i forhåndsdefinerte områder" (TFO) på norsk sokkel, er meget omstridt og må avvikles. Etter innspill fra både miljøvern-organisasjoner og fagetater er det gjennomført en evaluering av ordningen. Resultatene fra evalueringen har blitt utsatt flere ganger, men regjeringen har nå sagt at den skal ferdigstilles når petroleumsmeldingen legges fram denne våren. Både Klif og Direktoratet for naturforvaltning mener det ikke bør lyses ut flere områder før evalueringen foreligger.

Petroleumssektoren står for en betydelig del av Norges klimagassutslipp. Gassturbiner på plattformene står for om lag tre firedeler av sektorens klimagassutslipp. Siden gass-turbinene har lav virkningsgrad, vil det være store utslippskutt å hente ved å erstatte dem med kraft fra land. Elektrifisering av sokkelen er derfor et viktig klimatiltak.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom krever at:

- Det opprettes såkalte petroleumsfrie områder i områder som er sårbare for oljeforurensning. Eksempler på dette er kystnære områder, havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, Mørebankene og Skagerrak
- Det innføres et femårig moratorium på utvinningstillatelser på norsk sokkel
- Ordningen med tildelinger i forhåndsdefinerte områder (TFO) må avvikles
- Det utarbeides en langsiktig plan for nedtrapping i petroleumssektoren
- Alle nye installasjoner som ikke har fått godkjent plan for utbygging og drift, pålegges elektrifisering, det samme gjelder installasjoner med lang gjenværende levetid

Rensing av gasskraft og punktutslipp

Utslippene fra de tre gasskraftverkene på Snøhvit, Kårstø og Mongstad, er betydelig. Det er i dag planer om CO₂-håndtering (fangst og lagring) ved disse gasskraftverkene, men planene er i det blå. Utslippene fra gasskraftverkene må renses, ellers må utslippstillatelsene trekkes tilbake.

I tillegg har industrien betydelige klimagassutslipp som kan fanges og lagres gjennom CO₂-håndtering.

Gasskraftverket på Kårstø og Mongstad har i dag redusert CO₂-avgift. Mens gasskraftverket på Snøhvit har CO₂-avgift på samme måte som oljeindustrien offshore og må kjøpe kvoter for hele utslippet, må gasskraftverket på Kårstø og Mongstad kun kjøpe kvoter for deler av utslippet sitt.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom krever at:

- Det innføres en CO₂-avgift på gasskraftverket på Kårstø og Mongstad lik den for Snøhvit-anlegget, inntil CO₂-håndtering er på plass. Anleggene tildeles ikke gratis kvoter i neste periode
- De gasskraftverkene som allerede er bygd, må få CO₂-håndtering så raskt som mulig. Om det viser seg at dette ikke lar seg gjøre, må utslippstillatelsen til disse gasskraftverkene trekkes tilbake
- Det må lages en plan for CO₂-håndtering av store punktutslipp i industrien

Mer energieffektiv transport

Infrastrukturen har lang levetid og påvirker arealbruk og transportmønster i mange tiår, om ikke hundreår. Tiltak i transportsektoren må bidra til utslippsreduksjoner raskt, samtidig som utvikling av infrastrukturen må ses i sammenheng med nødvendige utslippsreduksjoner på lang sikt. I byområdene bør nullutslipp være målet.

Det er liten tvil om at det er restriktive tiltak i transportsektoren som vil gi størst utslippsreduksjon. Dette må imidlertid ses i sammenheng med positive virkemidler (gulrot og pisk). Vi mener derfor at det er viktig å satse på et bedre jernbane- og kollektivtilbud, ikke bare fordi disse kan bidra til at folk skifter reisemåter når kollektivtrafikken styrkes, men også fordi positive tiltak kan gjøre det politisk enklere å få aksept for en mer restriktiv politikk som innebærer bl.a. stopp i motorveibygging, færre parkeringsplasser, rushtidsavgift og økte CO₂-avgifter på drivstoff. Om alle bilturer på under 3 km erstattes av gange/sykling, vil det være veldig bra for bymiljø, støy- og luftforurensing og folkehelse, men reduksjonen i klimagassutslipp vil bli forholdsvis liten.¹⁰ Det er derfor avgjørende at virkemidlene innrettes også mot mellomlange og lange reiser og transporter.

Det er avgjørende at tiltak i transportsektoren rettes mot å begrense bruken av de mest energikrevende transportmidlene, noe som krever reduksjon i total transportomfang, endring i transportmiddelfordeling og innfasing av kjøretøy med lavere drivstoff-/energiforbruk. Dette vil gi måloppnåelse på flere miljøutfordringer enn bare klima. En strategi der transportsektorens klimagassutslipp skal reduseres med massiv satsing på bio-drivstoff, vil være høyst usikker, både fordi klimaeffekten og andre samfunnsmessige konsekvenser av biodrivstoff er usikker, og fordi biomasse er en begrensa ressurs som har alternative anvendelsesmåter som kan gi større klimagevinst.¹¹

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom krever derfor at:

- Jernbane og kollektivtransport prioriteres framfor utvidelse av veier og lufthavner
- At det bygges ut høyhastighets-dobbeltspor i intercity-trianglet og høyhastighetsbaner for person- og godstransport mellom landsdelene i Sør-Norge
- Belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk må økes til 3–4 mrd. kroner årlig, noe transportetatene mener må vurderes¹², i tillegg til statlige bidrag til drift av kollektivtransporten
- Belønningsordningen og andre statlige krav resulterer i at de 4–5 største byene i Norge har innført køprising innen 2020
- Det innføres statlige stimuleringsbidrag for satsing på sykkel i byer og tettsteder, noe også transportetatene peker på¹²

Når det gjelder bilavgifter, krever vi at:

- Engangsavgiftene for biler må skjerpes ytterligere slik at biler som har høyt drivstofforbruk, blir dyrere. CO₂-komponenten bør utgjøre en større andel av engangsavgiften, spesielt for varebiler, som har en svært lav CO₂-komponent. Det er viktig at biler med lave CO₂-utslipp ikke gjøres enda billigere, for å unngå at elbilene utkonkurreres, og for å hindre at det blir flere biler på veiene. Isteden må engangsavgiften på biler med middels og høyt forbruk økes. Fradraget for biler med utslipp på under 50 g/km er derimot viktig for å fremme ladbare hybridbiler.
- Dieselbruken øker, og miljøskadene av diesel er større enn for bensin. Likevel er diesel billigere enn bensin. Dette er ulogisk og miljøskadelig. I første omgang bør veibruksavgiften på diesel økes med 50 øre. I tillegg må CO₂-avgiften på diesel økes til bensinnivå. Dette vil være viktige grep i arbeidet for gjøre skatte- og avgiftspolitikken grønnere.

¹⁰ Se side 61 i hovedrapporten fra utredningsfasen til Nasjonal transportplan 2014–2023 fra transportetatene: <http://www.ntp.dep.no/2014-2023/pdf/hovedrapport.pdf>

¹¹ Se bl.a. Klif-rapporten "Skog som biomasseresurs" (2011), skrevet av Hege Haugland, Elin Økstad, Magnus Utne Gulbrandsen, Ingrid Strømme, Per Fjeldal og Harold Leffertstra: <http://www.klif.no/publikasjoner/2762/ta2762.pdf>

¹² Se side 6–7 i rapporten om byområdene fra utredningsfasen i Nasjonal transportplan 2014–2023 fra transportetatene: http://www.ntp.dep.no/2014-2023/pdf/rapport_byomraadene.pdf

Landbruk og avfall: Biogass viktig

Organisk avfall fra landbruket og øvrig våtorganisk avfall representerer en verdifull ressurs som kan omdannes til biogass. Biogass gir små lokale utslipp og et svært gunstig klimaregnskap og egner seg godt til bruk i tyngre kjøretøy. Det er derfor viktig at tilgjengelige avfallsressurser omdannes til biogass og brukes til formål der det foreligger få gode alternativer, f.eks. i tyngre kjøretøy.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom krever at:

- Det tas i bruk landbrukspolitiske virkemidler som sikrer at avfallsressurser fra landbruket utnyttes og omdannes til biogass
- Kommunene pålegges å sortere ut våtorganisk avfall for omdanning til biogass

Styrke det lokale klimaarbeidet

Kommunene har store muligheter for utslippskutt. En klima- og energiplan er et viktig første steg mot klimakutt. Vi mener det må settes mer spesifikke krav til innholdet i planene, klarere retningslinjer for ambisjonsnivå for utslippsreduksjoner og måloppnåelse for kommunenes klima- og energiplanlegging. Samtidig må det være et bedre system for oppfølging av planene med rapportering på gjennomføring av tiltak og oppnådde utslippsreduksjoner. KS har foreslått en ordning for å beregne effekten av lokale klimatiltak.¹³

For å oppnå utslippsreduksjoner og sikre investeringer i miljøvennlige næringer rundt om i landets kommuner trengs det et statlig program som direkte støtter kommunale utslippsreduksjoner. Satsingen vil dermed utfylle eksisterende klimatiltak i kommunen.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom krever at:

- Klimameldingen vurderer nye muligheter for statlige ordninger som stimulerer kommunene til utslippskutt

Bruk av forurensningsloven, ikke bare til gasskraftverk

Muligheten til å stille teknologikrav gjennom forurensningsloven brukes i dag i liten grad. I dag er denne muligheten i praksis begrenset til nye gasskraftverk. Det vil være åpning innenfor dagens regelverk å stille teknologikrav også til andre virksomheter.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom ber om at det stadfestes at forurensningsloven kan benyttes på denne måten.

Stanse subsidiering av klimagassutslipp

Et viktig grep må være å stanse de direkte og indirekte subsidiene av klimagassutslipp.¹⁴ Dette innebærer bl.a. følgende:

- Fritaket for drivstoffavgift i fiskeriflåten må opphøre. Som kompensasjon kan fiskerfradraget økes ytterligere. Fiskeflåten slipper ut omtrent like mye CO₂ som fra innenriks norsk flytrafikk. Det er store fartøy som står for den desidert største andelen av fiskeflåtens utslipp. Fritaket innebærer i 2011 subsidier av klimagassutslipp på 240 mill. kroner årlig
- Grunnavgift på mineralolje: Fritak og redusert sats fører til subsidier på 100 mill. kroner i 2011
- Gratiskvoter gir subsidier på 1000 mill. kroner i 2011
- Dagens tax-free-ordning er ulogisk og miljøfiendtlig subsidiering av flytrafikken. Norge bør følge EU og avvikle ordningen

¹³ Se: <http://www.ks.no/tema/Samfunn-og-demokrati/Klima-og-miljo/Nytt-verktoy-for-kvantifisering-av-klimatiltak>

¹⁴ For omfanget av subsidiering av fossil energi i Norge, se svar fra finansminister Sigbjørn Johnsen datert 5. november 2010 på spørsmål fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande (spm. 182, 27. oktober 2010): http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/dok/andre/brev/brev_stortinget/2010/svar-pa-spm-182-fra-trine-skei-grande-.html?id=623114

- Skattereglene må ikke lenger diskriminere de som velger miljøriktige reisemåter til jobb. Primært bør dette skje gjennom å sørge for at loven om fordelsbeskatning praktiseres også for arbeidsgiverbetalte parkeringsplasser, sekundært gjennom å frita fordelsbeskatning arbeidsgiverbetalt månedskort for kollektivtransport

Offensiv internasjonal klimainnsats

Norge må fortsette å arbeide for en ambisiøs, rettferdig og juridisk bindende klimaavtale der alle industriland både påtar seg bindende utslippsmål og nødvendige finansieringsforpliktelser. Vedtakene fra Cancun-toppmøtet i desember 2010 er bare et første skritt på veien mot en ny klimaavtale, og må styrkes betraktelig i løpet av de videre forhandlingene.

Finansiering av klimatiltak i utviklingsland er en viktig del av forhandlingene om en ny klimaavtale. De rike landenes historiske ansvar for klimaproblemet gir dem et ansvar for å bidra med nødvendig finansiering av utslippsreduksjoner og klimatilpasning i utviklingsland. Norge må ta sin del av dette ansvaret, og arbeide for at det etableres finansieringsordninger som genererer midler på toppen av rike lands utslippsforpliktelser.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener Norges innsats i andre land må sikre energitilgang uten store klimagassutslipp og uten å true naturmangfoldet. Hovedtyngden av norsk energibistand går til oppkjøp av fallrettigheter og investering i nye vannkraftprosjekter. Slike investeringer vil følge betalingsevne og vil bidra til bedre tilgang til ren energi for de som har råd og har mulighet og til å knytte seg til strømmettet. Denne satsingen er dermed i begrenset grad fattigdomsorientert og følger ikke prinsippene i regjeringens handlingsplan for miljørettet bistand. Isteden må det satses langt mer på desentraliserte løsninger med lave kostnader, som ulike typer energieffektivisering.

Norge må videreføre sitt klima- og skoginitiativ. Initiativets hovedfokus må være å bidra til nasjonale planer for redusert avskoging i utviklingsland som fører til at naturskog bevares og urfolks og lokalsamfunns rettigheter respekteres. I forhandlingene om en ny klimaavtale må Norge arbeide for at forutsigbar finansiering til tiltak mot avskoging skal komme i tillegg til industrilandenenes utslippsforpliktelser – og holdes utenfor kvotemarkedet.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom krever at:

- Norges internasjonale miljøinnsats både på skog- og energiområdet videreføres, og komme i tillegg til Norges utslippsmål for 2020 og 2030
- Norge vrir den internasjonale innsatsen fra støtte til store vannkraftprosjekter til desentraliserte lavkostløsninger innen effektiv energibruk
- Norge i sin støtte til redusert avskoging stiller reelle krav til inkluderende nasjonale planprosesser, respekt for urfolks og lokalsamfunns rettigheter, og bevaring av biologisk mangfold og naturskog
- Norge arbeider for nødvendig internasjonal finansiering av tiltak mot avskoging uten å gjøre dette til en del av kvotemarkedet
- Statens pensjonsfond Utland retter en betydelig andel av investeringen mot positiv filtrering på fornybar energi og klimateknologi
- Norge må bidra med penger inn i FNs klimatilpasningsfond tilsvarende anbefalingen fra Klimatilpasningsutvalget, som innebærer en vekst på 2,5 mrd. kroner årlig fra dagens nivå

Med vennlig hilsen

Lars Haltbrekken
leder i Norges Naturvernforbund

Ola Skaalvik Elvevold
leder i Natur og Ungdom

Kopi:

Tilhørende statssekretærer

Stortingets energi- og klimakomiteé

Stortingets finanskomité

Stortingets kommunal- og forvaltningskomité

Stortingets næringskomité

Stortingets transport- og kommunikasjonskomité

Stortingets utenriks- og forsvarkomité

Partigruppene på Stortinget og tilhørende partiorganisasjoner

NHO

LO